

قراردادهایی که بوی بیگاری می دهند

سفته‌های غیرقانونی؛ ابزاری برای فشار به کارگران مستاصل

وضعیت بازار کار را رویه‌هایی پیچیده‌تر می کند که هیچ محمل قانونی ندارند. به دلایل متعدد از جمله نرخ بالای بیکاری و نبود امنیت شغلی، جویندگان کار مجبور به تن دادن به تعهداتی می شوند که عملاً آنها را از پیگیری حقوق اولیه شان محروم می کند، مثل قرار دادهای سفیدامضا که غیرقانونی است اما رواج عجیب و غریبی دارد. بسیاری از کارفرمایان در کارگاه‌های مختلف هم در ازای استخدام نیروی کار از آنها وثیقه‌هایی مانند چک یا سفته می گیرند.

«سمیه گلپور» رئیس کمیته بانوان کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگری زنان کشور می گوید: بسیاری از زنان در مراجعه به تشکلهای کارگری از دریافت چک‌های سفیدامضا و سفته توسط کارفرمایان گله می کنند. کارفرمایانی که در استفاده از آن، موارد قانونی را رعایت نمی کنند برای جلوگیری از شکایتهای آنان از چک‌های سفیدامضا و سفته استفاده می کنند تا اگر روزی هم شکایتی صورت گرفت ضرر مالی خود

خبر

یک کارشناس اقتصادی:

فضای کسب و کار هر ساله بدتر می شود

یک کارشناس اقتصادی با تاکید بر حذف موانع پیش روی کارآفرینان گفت: جز برای عمل کردن دستگاه‌ها و نبود عزم و اراده جدی در تغییر فرایند کسب و کار و کاهش زمان صدور مجوزها موجب شده تا نه تنها فضای کسب و کار در کشور بهبود نیابد بلکه مشکلات عدیده‌ای برای صاحبان کسب و کار ایجاد شود. رضایابی یگانه در گفت و گو با ایسنا، دلیل طولانی شدن فرایند صدور مجوزهای کسب و کار را عدم توسعه دولت الکترونیک عنوان کرد و گفت: متقدم در بیشتر جاها صدور مجوزها همان باید به این سمت برود که به صورت کاملاً الکترونیکی و بدون حضور فیزیکی افراد انجام شود. اگر این امر از طریق توسعه دولت الکترونیک صورت بگیرد، ارتباطات چهره به چهره از بین می رود، مفسده‌های احتمالی اقتصادی کمتر می شود و کار با سرعت بالا و هزینه کمتر پیش می رود. وی عدم شفافیت را دلیل دیگر این مساله دانست و گفت: قرار شد بر اساس قانون اصل ۴۴

یاسفته دریافت کند اما در بسیاری از کارگاه‌ها این رویه غیرقانونی وجود دارد و عملی برای ترساندن کارگران و پیشگیری از شکایتهای احتمالی است. دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران ادامه می دهد: بر اساس قانون، چک یا سفته‌ای که در ازای ضمانت گرفته می شود نباید به اجرا گذاشته شود یعنی در مرحله اول گرفتن چک و سفته خلاف قانون است و در مرحله بعد کارفرما اگر چک و سفته گرفت، نمی تواند آن را به اجرا بگذارد اما متخلفان با استفاده از روش‌های مختلف نامنصفانه با وثیقه‌های دریافتی، کارگران را تحت فشار قرار می دهند.

او با بیان اینکه یکی از عمده دلایل دریافت چک و سفته در ازای استخدام این است که کارگر را بترسانند، می گوید: کارفرمایان متخلف وقتی نیاز فرد به کار را می بینند او را با دستمزد پایین و بدون رعایت حقوقی مانند بیمه استخدام می کنند. آنها می دانند که تخلف کرده‌اند و کارگر می تواند شکایت کرد و جریمه بگیرد، بنابراین از او درخواست دادن چک یا سفته می کنند و به این ترتیب کاری می کنند که او پیگیری حقوق خود نباشد. ابوی ادامه می دهد: کارفرمایان چون می دانند که چک و سفته‌ای که به صورت ضمانت دریافت شده اعتبار قانونی ندارد، چک و سفته را بدون قید اینکه وثیقه استخدام است دریافت می کنند و وقتی کار به شکایت و تعداد بیکاران بالا می رسد عنوان می کنند که کارگر به آنها بدهکار است و چک یا سفته را در ازای قرضش داده است.

کاملاً معلوم بود چرا که چطور می توان باور کرد کسی که طی هفت ماه سه ماه و نیم حقوق معوقه دارد به کارش قرض داده باشد. با این همه مشکلات کارفرمایان برای آن خانم وجود داشت چرا که او به کارفرمایاش سفته داده بود. این روایت را «هادی ابوی» دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران تعریف می کند. او می گوید: طبق قانون کارفرما حق ندارد در ازای به کارگیری کارگر از او ضمانت‌هایی در قالب چک

می کشد که چند ماهی برای یک نفر کار می کنند حقوقشان نصفنیمه پرداخت می شود و آخر سر هم اگر شکایت کنند سفته‌شان به اجرا گذاشته می شود. یعنی نه تنها سودی از کار نمی برند که ضرر هم می بینند.

ابوی ادامه می دهد: توصیه دوم من این است که کارگرانی که به هر دلیل چک و سفته گذاشته‌اند اولاً آن را با قید ضمانت کار بگذارند و در نالی از شکایت نترسند و از طریق شورای حل اختلاف پیگیری حقوق خود باشند. او با بیان اینکه در تدارک تهیه نامه‌ای برای فرستادن به قوه قضاییه هستیم، عنوان می کند: درخواست ما این است که مشکل چک و سفته‌هایی که در ازای ضمانت کار گرفته می شود رفع شود، یعنی اینکه قوه قضاییه این مجوز را به شورای حل اختلاف بدهد که ضمن بررسی شکایت کارگران اگر چک و سفته دریافت شده، آن را بررسی کنند. در واقع روال درست این است که در همان شورای حل اختلاف چک و سفته بررسی شده و اگر اطمینان پیدا شد که این چک و سفته برای ضمانت کار گرفته شده، همان جا آن را باطل کنند.

کارگران بی حیره و مواعب

در بازار کار ایران مشکلات عدیده‌ای وجود دارد و شرایط به گونه‌ای است که در بسیاری موارد حقوق کارگران ضایع می شود. کارگران ایران برای یافتن کار باید مدت‌ها بگردند، چرا که تعداد بیکاران بالاست و رقابت در این زمینه شدید است. همین مساله باعث می شود در بسیاری موارد آنها تن به شرایطی دهند که در آن عملاً حقوق کارگران ضایع می شود. کارفرمایان بر اساس قانون کار موظف هستند با کارگر قرارداد مشخص ببندند، و اگر بیمه کنند حداقل حقوقی را به او بپردازند. در مواردی کارفرمایان حتی حاضر به رعایت همین حقوق حداقلی هم نیستند، بنابراین برای پیگیری از شکایت کارگران اقداماتی انجام می دهند که تنها می توان از تعبیر نامنصفانه برای آن استفاده کرد. گرفتن

طبق قانون کار فرما حق ندارد در ازای به کارگیری کارگر از او ضمانت‌هایی در قالب چک یا سفته دریافت کند اما در بسیاری از کارگاه‌ها این رویه غیرقانونی وجود دارد و عملی برای ترساندن کارگران و پیشگیری از شکایتهای احتمالی است

ضمانت‌هایی مانند چک و سفته عمدتاً در مورد کارگاه‌هایی اتفاق می افتد که صاحبان آن قصد ندارند حقوق متعارف را پرداخت کنند. آنها ممکن است اصلاً قراردادی با کارگر خود ننهند یا کارگر را وادار به فعالیت با قرارداد سفیدامضا کنند. حق بیمه در چنین کارگاه‌هایی پرداخت نمی شود و در مواردی دیده شده که کارگران با حقوقی بسیار پایین مجبور می شوند کار کنند. مشکل عمده‌ای که در این زمینه وجود دارد، این است که افراد وقتی مدت‌ها بیکار مانده‌اند برای امرز معاش خود را مجبور به تن دادن به این شرایط می بینند. برخی کارفرمایان حتی با از این هم فراتر می گذارند. آنها نه تنها در خواست چک یا سفته می کنند که حاضر نیستند قید کنند که چک یا سفته در یافتی در ضمانت استخدام گرفته شده است. به این صورت عملاً کارگران ضمانتی را می سپارند که هر آن امکان آن وجود دارد که با بهانه‌های مختلف به اجرا گذاشته شود. وقتی وثیقه کارگر به اجرا گذاشته می شود، دیگر شوراها حل اختلاف که در زمینه اختلافات کارگران و کارفرمایان قضاوت می کنند تصمیم گیرنده نیستند. بر این اساس تشکلهای کارگری به دنبال این هستند که مجوزی از قوه قضاییه دریافت کنند که به شوراها حل اختلاف امکان بررسی ضمانت‌هایی مانند چک و سفته را می دهد. اگر این مجوز صادر شود، گام بلندی برداشته شده است.

نیاید بلکه مشکلاتی را برای صاحبان کسب و کار ایجاد کند.

این استاد دانشگاه با بیان این که وضعیت فضای کسب و کارها از زمان اجرای قانون اصل ۴۴ بدتر شده است، گفت: متأسفانه از سال ۱۳۸۷ که قانون اجرایی سیاست‌های اصل ۴۴ تصویب شد، شرایط فضای کسب و کار روز به روز بدتر شده و این قابل توجه نیست. وقتی قانونی را تدوین می کنیم، باید به پیامدهای آن توجه کنیم و برای پیامدهای آن راهکار داشته باشیم. وفایی یگانه تصریح کرد: چرا قانونی که در اجرا به موانعی بر می خورد مشکل ساز می شود، چون راهکاری برای رفع موانع ندیدیم و پیامدهای آن تصمیم را در نظر نگرفتیم. هنگام تدوین قانون باید می نوشتیم که با حذف مجوز، بودجه فلان دستگاه قطع می شود و جایگزینی برای درآمد آن دستگاه پیش بینی می کردیم اما از بودجه دستگاه غافل بودیم. این کارشناس اقتصادی گفت: درست است که امروز بر بهبود فضای کسب و کار، تسهیل امور و حذف مقررات زاید تاکید داریم ولی قوانینی که در میانه راه به مشکل بر می خورد، عمدتاً از کارایی لازم برخوردار نیستند و منطبق بر واقعیات اقتصادی ما تدوین نشده‌اند.

هیات‌های مختلفی ایجاد شده که از جمله آنها هیات مقررات‌زدایی است ولی این هیات‌ها به دلایلی نتوانسته‌اند راهگشا باشند، از جمله اینکه هیاتی در یک وزارتخانه فقط زورش به وزارتخانه خودش رسیده و از عهده دیگر وزارتخانه‌ها برنیامده‌اند. این کار به مشکل خورده است.

وی با بیان اینکه نباید در آمد دستگاه‌های اجرایی از محل ارائه و صدور مجوز باشد، گفت: وقتی دولت تأمین مالی شرکت زیر مجموعه خودش را بر عهده بگیرد، سازمان یا نهاد دولتی دیگر برای تأمین بودجه به صدور مجوز تکیه نمی کند ولی وقتی این اتفاق نمی افتد و کمکی به بودجه آن دستگاه نمی شود راهی جز این نمی ماند که اجازه صدور مجوز را به دستگاه اجرایی بدهیم، در حالی که باید نگاه ما بلندمدت و میان مدت باشد و به این جمع بندی برسیم که اگر فضای کسب و کار راه بیفتد پولی که دنبالش هستیم، بعداً از محل مالیات‌ها جبران می شود و با گردش چرخ اقتصاد، این پول در ازای صدور مجوز از محل مالیات‌ها به دست می آید. به گفته وی، جزیره‌ای عمل کردن دستگاه‌ها و نبود عزم و اراده برای تغییر فرایند کسب و کار و کاهش زمان صدور مجوز موجب شده تا فضای کسب و کار در کشور نه تنها بهبود

داوود شهرکی ادامه داد: این دو نفر پس از تلاش نیروهای امداد و خروج از زیر آوار و انتقال به بیمارستان فوت کردند. رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان جنوبی بیان کرد: در حال حاضر حادثه کنترل شده است و اکنون مورد دیگری در این معدن وجود ندارد. شهرکی با بیان اینکه این ریزش مقطعی بوده است، تصریح کرد: این معدن از معادن طرح توسعه‌ای است که از طریق ایامیدر و انجام شده و از محدوده‌های جدید واگذاری است. وی یادآور شد: خراسان جنوبی در مجموع با وجود داشتن ۵۰ معدن و تونل استخراجی، کمترین حادثه را در معدن داشته است که امیدواریم دیگر شاهد حوادث این چنینی نباشیم.

در این باره گفت: در اثر ریزش بخشی از تونل استخراجی معدن بلوک ۴ پرورده ۴ طبس دو نفر از کارگران و پرسنل معدن زیر آوار ماندند.

جان باختن دو کارگر در پی ریزش معدن طبس

کشور مشغول فعالیت در این معدن بودند، متوجه می شوند. مدیرعامل شرکت زغال سنگ پرورده طبس بیان کرد: به دلیل تاریکی هوا امکان پرواز اورژانس هوایی وجود نداشت و نیروهای اورژانس این دو نفر را به منطقه زغال سنگ طبس برای رسیدن به منطقه‌های مساعدتر منتقل می کنند. کربتی یادآور شد: عملیات احیای این دو کارگر انجام می شود که به دلیل مساعد نبودن حال آنها فوت می شوند. رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان جنوبی نیز

مدیرعامل شرکت زغال سنگ پرورده طبس، از ریزش معدن سامان کاوش متعلق به بخش خصوصی این شهرستان خبر داد و گفت: متأسفانه دو کارگر در این حادثه جان باختند. رمضان کربتی نانی در گفت و گو با ایسنا اظهار کرد: ساعت ۱۳ روز پنجشنبه، تونل کارگاه شرکت سامان کاوش از مجموعه پرورده ۴ ریزش کرد و تا ساعت ۱۶ عملیات امدادسانی ادامه داشت. وی افزود: طی این حادثه دو کارگر غیربومی که از شمال

اخبار کارگری

مرگ کارگر کارخانه ایران رادیاتور بر اثر حادثه کار

بر اثر وقوع یک مورد حادثه کار در کارخانه ایران رادیاتور رشت، یک کارگر جان خود را از دست داد. به گزارش ایسنا، این کارگر با نام «میرحسین ص.» از یک سال پیش در کارخانه ایران رادیاتور در شهرک صنعتی رشت در استان گیلان مشغول کار بود. وی هنگام حادثه مشغول کار با دستگاه کات پرس پره‌های رادیاتور بود که ناگهان دچار حادثه می شود. به دنبال وقوع این حادثه ماموران امداد و نجات بدن بی جان این کارگر را از زیر دستگاه بیرون کشیده و برای سیر مراحل قانونی تحویل پزشکی قانونی دادند. علت مرگ این کارگر از سوی کارشناسان در دست بررسی است.

گسترش پوشش تأمین اجتماعی در ایران تأیید شد

مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی در اجلاس جهانی تأمین اجتماعی که در بروکسل بلژیک برگزار شد، گزارش جامعی از اقدامات و فعالیت‌های این سازمان به شرکت کنندگان ارائه کرد. به گزارش روابط عمومی تأمین اجتماعی، مصطفی سالاری طی سخنانی در نشست تخصصی پوشش فراگیر تأمین اجتماعی برای جوامع روبه تحول در اجلاس جهانی تأمین اجتماعی در بروکسل بلژیک، گزارش جامعی از اقدامات و فعالیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در جهت گسترش دامنه پوشش بیمه‌ای به اقشار خاص را ارائه کرد. سالاری در این نشست با اشاره به اصل ۲۹ قانون اساسی درباره ضرورت برخورداری همگانی اقشار جامعه از مزایای تأمین اجتماعی، روح بشردوستانه حاکم بر قوانین تأمین اجتماعی را منشأ تحولات و اصلاحات قوانین و مقررات گسترش دامنه پوشش به اقشار خاص در ایران برشمرد. وی با برشمردن گروه‌های شغلی خاص شامل کارگران ساختمانی، زنان خانه‌دار، زنان سرپرست خانوار، بافندگان فرش و گلیم، رانندگان، خادمین مساجد، باربران، زنبورداران، نویسندگان، کارکنان صنایع دستی، کارکنان صنوف، سازوکار نحوه شناسایی شاغلان در این گروه‌های شغلی و همچنین فرایند بیمه پردازی و مزایای متعلقه را شرح داد. طرح گسترش دامنه پوشش تأمین اجتماعی را قابلیت تجربه موفق ایستا کارشناسان منطقه‌ای آسیا و اقیانوسیه ۲۰۱۸ به تشخیص مرکز تعالی اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی منطبق بر رهنمودهای ایسا در زمینه حکمرانی خوب، کیفیت خدمات، وصول حق بیمه و رعایت مقررات و بخشنامه‌ها و گسترش دامنه پوشش، موفق به اخذ گواهی تأیید تجربه موفق از هیأت داوران شد.

انجام ۲۸۰۰ مورد بازرسی از بنگاه‌های اقتصادی لرستان

مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی لرستان از انجام دو هزار و ۸۰۰ مورد بازرسی از بنگاه‌های اقتصادی این استان طی شش ماه نخست امسال خبر داد. به گزارش ایسنا، علی آشتاب گفت: هدف از این بازرسی‌ها اجرائی صحیح قانون کار در محیط‌های کار و تولید، استیفای حقوق کارگران و کارفرمایان، ارائه مشاوره‌های تخصصی به کارگران و کارفرمایان و همچنین کاهش حوادث ناشی از کار بوده است. مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی لرستان افزود: با تلاشی که در این حوزه صورت گرفته، خوشبختانه حوادث ناشی از کار طی مدت زمان یادشده نسبت به سال گذشته ۳۷ درصد کاهش یافته است.

کارشناسان روابط کار در هفت تپه مستقر می شوند

مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خوزستان بر ضرورت استقرار کمیته‌های متشکل از کارشناسان خبره حوزه روابط کار برای رصد و اجرای تعهدات طرفین در محل شرکت‌های نیشکر هفت تپه تاکید کرد. به گزارش ایسنا، رسلان گمگین در جلسه بررسی مشکلات کارگران شرکت نیشکر هفت تپه گفت: از ظرفیت شورای اسلامی کار باید برای کاهش تنش‌ها و چالش‌ها و رفع مسائل و معضلات این شرکت بهره خواهیم برد. وی با بیان اینکه، کارگر نباید دولت را در تقابل با خود ببیند، افزود: فلسفه وجودی تشکیل شورای اسلامی کار ایجاد رابطه دوسویه بین کارگر و کارفرمایان است. سطح تولیدات مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خوزستان تاکید کرد: همان‌گونه که کارفرما ملزم به رعایت حقوق کارگران است، کارگران نیز در قبال کارفرمای خود تعهداتی دارند که ملزم به رعایت و پایبندی به این الزامات هستند.